

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XIII. Sola illa à generalibus Dei præceptis legitima est exceptio, quæ
divina cognoscitur fieri autoritate, sive per Scripturam, sive per
Traditionem externam vel internam, vel divinam pro ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

etrinā legis, finaliter recurrendum esset ad humanā rationis iudicium, ad sciendum, quid, in casibus particularibus, licitum foret vel illicitum; ac per consequens humana ratio, in casibus particularibus, non disceret à doctrina legis, sed à seipsa, quid licitum esset vel illicitum. Non igitur per doctrinam legis, in casibus illis particularibus, dirigeretur & corrigeretur; neque divina lex, in iisdem casibus, esset lucerna pedibus nostris, & lumen semitis nostris, sed maleuada ratio nostra.

80 4°. Humana ratio, ut recta sit, ad præscriptum divinæ legis regulari debet: nequit igitur esse iudex vel arbitra divinæ legis, sed discipula ac pedissequa; cuius non est coarctare dominam, nec excipere quidquam à generalitate præcepti ipsius.

81 5°. Actum esset de omni penè divinæ legis autoritate, si licitum esset Scripturæ autoritatem interpretari pro sola humana ratione, ut vidimus capite præcedenti: similiter ergo actum esset de omni penè divinæ legis generalitate, si licitum esset, Scripturæ generalitatem, pro sola humana ratione, adinventis exceptionibus coarctare.

82 6°. Solā humanā ratione, à generalibus Scripturæ sententiis excipere non licet in materia fidei. Ergo nec in materia morum. Neque enim id minùs periculosum in ista materia, quàm in illa. Immo magis est periculosum in materia morum; eo quòd humana mens, in hoc corruptæ naturæ statu, difficiliùs admittat rectum de moribus iudicium, quàm de fidei veritatibus. Quia scilicet humana mens divina non averfatur mysteria, licet ea non capiat: morum verò averfatur præcepta, quibus concupiscentias & passiones suas compescere jubetur; unde faciliùs Indis persuademus, ut credant divina mysteria, quàm ut vitam suam componant ad evangelica præcepta, abstinendo v. g. ab uxorum multitudine, vel vindicta, &c.

83 Denique modernis Authoribus hodie non magis licet, solā humanā ratione suā excipere à præceptorum divinorum generalitate, quàm Scribis & Phariseis id olim licuerit. Id autem non licuit. Cùm enim speciosas ob rationes à generali præcepto honorandi de substantia sua parentes, in necessitate constitutos, excepissent casum, quo filius substantiam suam Deo vovisset, à Christo Domino reprehensi sunt, tamquam mandati divini prævaricatores, Matth. 15. *Quare vos transgredimini mandatum Dei propter traditiones vestras? nam Deus dixit: honora patrem & matrem (non solum officiis & salutationibus, verum etiam eleemosynis & muneribus, dum iis indigent, prout exponit Hieronymus.) Vos autem dicitis... Munus quodcumque est ex me, tibi proderit: & non honorificabit patrem suum & matrem suam...* Id est (eodem Hieronymo interprete in illum locum) si quis ea quæ parentibus offerenda sunt, Deo votere voluerit, qui verus est Pater, oblatio Domini præponatur parentum muneribus. Ecce

quam speciosam rationem prætexebat cupiditas Scribarum & Phariseorum (cupiditas utique munera illa convertendi in lucra sua) ad excipiendum à generali illo præcepto casum voti, ut supra. Quis enim speciosam abnuerit rationem, in divinæ paternitatis prerogativa fundatam, ratione cuius honor Dei præferendus esset honori parentum? Nec alia deerant ipsis rationes, quòd utique oblatio, Deo facta in bonum spirituale parentum, præterquam quòd esset actio pietatis in Deum, foret etiam actio pietatis in parentes, eo quòd cederet in alimentum spirituale ipsorum; ubi eleemosyna corporalis solum cederet in alimentum corporale. Speciosioribus certè rationibus non fulciuntur exceptiones Modernorum à generalibus Dei præceptis. Non minùs igitur arguendi sunt, tamquam irritum facientes præceptum Domini per huiusmodi exceptiones, solā humanā ratione excogitatas, quàm Scribæ & Pharisei.

CAPUT XIII.

Sola illa à generalibus Dei præceptis legitima est exceptio, qua divinā cognoscitur fieri auctoritate, sive per Scripturam, sive per Traditionem externam vel internam, vel divinam pro tempore revelationem.

Quòd legitima exceptio à generali Dei lege, solā divinā fiat auctoritate, probatur, tum quia sicut nulla persona, sic nullus casus, humana auctoritate subduci potest à generali Dei lege. Tum quia, sicut eius est legem ampliare, sic eius est legem exceptione limitare, cuius est legem ferre. Humana igitur potestas legem divinam non magis limitare potest, quàm ampliare, vel etiam ferre.

Quòd autem exceptio per divinam auctoritatem, nobis innotescere debeat per Scripturam vel Traditionem, ostenditur: quia sufficienter innotescere nequit per solam humanam rationem, ex dictis capite præcedenti: solum igitur potest sufficienter innotescere per Scripturam, vel Traditionem, sive externam (nobis declaratam per Ecclesiam, vel per SS. Patres, fideles Traditionis depositarios) sive internam, quæ nobis innotescit per constantem universalemque consensionem totius humani generis, ut dictum est n. 58.

Nec certè veteres Patres alias unquam exceptiones à generalibus Dei legibus admiserunt, nisi illas, quas divinā fieri auctoritate, per verbum Dei, scriptum, vel traditum, vel pro tempore revelatum acceperunt, ut videre est in Augustino 1. Civit. 7. ubi aliam non agnoscit legitimam exceptionem à generali præcepto, non occides, nisi factam divinā auctoritate, modo dicto innotescente: *quasdam verò exceptiones eadem ipsa divina fecit auctoritas... sed his exceptis, quos Deus occidi iubet (aut concedit) sive data lege, sive ad personam pro tempore expressa iussione, quisquis hominem occiderit, homicidii crimine innectitur.* Nec nos igitur ullam aliam exceptionem, tamquam

CAPUT XIV.

Regula sex ad legitimam sacræ Scripturæ, sanctorumque Patrum expositionem.

- quam legitimam, admittere debemus; sed eo ipso, absque majoris inquisitionis necessitate, velut illegitimam rejicere, quo solâ sit humanâ ratione, dialecticationeque.
- 87 Quod si à generalitate legis, homicidium prohibentis, admittantur exceptiones, Principis malefactores plectentis, & militum in bello justo hostes interficientium, est quia exceptiones istæ, Scripturæ & Traditionis auctoritate firmantur. De Principe namque dicit Apostolus, quod *non sine causa gladium portat; Dei enim minister est, vindex in iram ei qui male agit.* Militum verò professionem Joannes Baptista Luc. 3. probavit, & SS. Patres post ipsum, dummodò abstineant à concussione & calumnia, sintque contenti stipendiis suis.
- 88 Si quæras, quomodò, ante legem scriptam, consistere poterit de ea exceptione? Respondeo, traditione, tum internâ, tum externâ. Verisimile namque est, hanc unam fuisse ex multis traditionibus, à Deo Authore profectis, quæ ab Adamo & Noëmo in reliquum genus humanum derivatæ sunt. Ad internam etiam traditionem fas est recurrere. Sicut enim præceptum, *non occides*, naturale est; sic & naturalis exceptio malefactorum, quorum vita noxia est humano generi, à quo publicâ auctoritate Reipublicâ, tamquam Dei ministræ, auferri possint, velut pars à toto, ad salutem totius. Quod à Deo concessum esse, scimus ex constanti totius generis humani consensione.
- 89 Sed hinc nihil argui potest contra præmissa. Neque enim ante legem scriptam, Deus permisit exceptionem illam fieri solâ ratione humanâ (quæ, ob cæcitate[m] suam, innumeras exceptiones illegitimas prætenderet, si semel exceptionis arbitra esset); sed auctoritate suâ, innotescente ut supra. Igitur multò minùs id permisit in lege scripta: in qua sicut scriptum voluit generale præceptum, *non occides*; sic & scriptam voluit exceptionem illam malefactorum.
- 90 Nec tamen privatis hominibus (licet superioritatem aliquam habentibus) Deus unquam permisit occisionem membri politici, ad salutem totius: cum potestatem illam in subditos malefactores, superiori non dedit œconomico, v. g. marito in uxorem; in adulterio deprehensam; tamen humana ratio (antecedens verbum Dei, scriptum, traditumque) æquè potestatem illam concederet superiori œconomico quàm politico; nec minùs illum, quàm istum, exciperet à generali illo præcepto. Quamvis etiam membrum physicum Deus à privatis hominibus, ad salutem totius, permittat abscindi.
- 91 Ad propriam verò salutem, sive ad propriæ vitæ defensionem, si privatis hominibus liceat injustum occidere invasorem; profectò licitum non est, nisi auctoritate divinâ, per Scripturam vel Traditiones innotescente. Aliàs profectò non licet; uti non licere, tomo sequenti, Deo dante, monstrabimus.

Regula prima. Insistendum proprio Scripturæ sensui, quem verba liquidò præ se ferunt; nisi alius Scripturæ textus, vel Ecclesiæ sensus, vel Patrum consensus manifestè cogat ad improprum. Hanc Patres communiter tradunt. Et ratio persuadet: quia alioqui nihil fixum è Scriptura erui posset, dum eam ad figuram pro arbitrio suo facilè quisque traheret. Sicque Scriptura semper diceret quod vellemus, non quod Spiritus per eam nos intelligere vellet. Nulla proinde fidei mysteria, ne veritatem quidem Trinitatis, Incarnationis, Dominicæ Passionis, Resurrectionis, &c. contra negantes evincere possemus.

Ideo D. Basilii homil. 9. in Hexæmer. eos, non Scripturæ, sed somniorum suorum interpretes vocat, qui sacræ Litteræ veritatem proprietatemque tollant. Et Tertullianus lib. de carne Christi: *Corrè perverissimum est (inquit) ut carnem nominantes animum intelligamus, & animum significantes, carnem interpretemur. Omnia periclitabuntur aliter recipi quam sunt, & amittere quid sunt, dum aliter accipiuntur, si aliter quam sunt cognominentur.*

Regula secunda. Dum Scripturæ verba proprium liquidò præ se ferunt sensum, Philosophia verò, seu ratio purè humana in contrarium se conatur ingerere; audienda non est, quoad utque cætera divinæ revelationis documenta consulantur. Quæ si proprio illi sensui suffragentur potius quàm adversentur, standum proprio sensui, sive eum humana ratio capiat, vel etiam reluctetur, sive non. Hanc etiam Patres (c. 11. relati) communiter tradiderunt, dum humanam Philosophiam ad fidem Theologiamque, atque aded ad propria utriusque principia, statuerunt se habere velut ancillam ad dominam, cujus est judicio dominæ suæ suum submittere, seque captivare in obsequium ipsius. Unde semper habuerunt ut Scripturæ adulteros, qui ad Philosophiam suam, visamque sibi rationem, Scripturam traxerunt repugnantem.

Enimverò non est verè Christiana Philosophia, si dum omnia fidei Theologiæque principia, seu divinæ revelationis documenta sensui proprio suffragantur, vel ei præsumat reluctari, vel in contrarium velit audiri. Cum officium Philosophiæ verè Christianæ, sit in obsequium fidei & Theologiæ se captivare; nec ad discernendum Scripturæ sensum, verum à falso, revelatum à non revelato, judicium sit ab humana ratione petendum (aliàs tota Scripturæ auctoritas enervaretur, humanaque ratio in credendorum regulam assumeretur, ut constat ex dictis loco citato;) sed ex usitata Scripturæ phrasi, Ecclesiæ sensu, vel Patrum consensu, quamvis eum ratio humana